

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

Кафедра дизайну середовища

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему :

**ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО
ПРОСТОРУ БІБЛОТЕКИ**

Виконала студентка IV курсу
Групи БДЗ-14-9
Спеціальності:
022 «Дизайн»
Сокулцан Лоредана Миколаївна

Керівник:
кандидат мистецтвознавства, доцент
(науковий ступінь керівника)

Мазніченко Олена Володимирівна
(ПІБ керівника)

Рецензент:
Доктор технічних наук, доцент
(науковий ступінь рецензента)

Коваль Лідія Михайлівна
(ПІБ рецензента)

Допустити до захисту
Протокол засідання кафедри
від «25» травня 2023 р. № 10
Завідувач кафедри Ковальов Ю. М.
(_____) _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Київ-2023

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Інститут дизайну та реклами
Кафедра дизайну середовища
Освітній рівень «бакалавр»
Спеціальність 022 «Дизайн»
Освітньо-професійна програма «Дизайн середовища»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Проф. Ковальов Ю. М.

«14» грудня 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Сокулцан Лоредані Миколаївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи — Дизайн інтер'єру мультимедійного простору бібліотеки
Керівник роботи — Мазніченко Олена Володимирівна кандидат
мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну середовища

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи — 22 травня 2023 р.

3. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Мета проєкту — розробити рішення для розширення функціональної складової діяльності бібліотеки та підвищення естетичних показників в інтер'єрі, дотримуючись норм проєктування закладів даного типу.

Завдання проєкту:

1. проаналізувати світову та українською практику дизайну інтер'єру бібліотеки та нормативні вимоги до проєктування бібліотек;
2. продумати можливі сценарії роботи бібліотеки;
3. розширити простір вхідної зони, створити гардеробну кімнату;
4. облаштувати читальні зали за сучасними вимогами доступності;

5. створити дитячу зону для ігор і розвитку із втіленням можливостей діяльності художньої школи в цій зоні;

6. Організувати затінення та озеленення внутрішнього дворика.

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) : Ситуаційний план, генеральний план, обмірні креслення, план демонтажу, план монтажу, план з розміщенням меблів та обладнання, план з функціональним зонуванням, план підлоги, план стелі, план освітлення та електрики, розгортки приміщень, візуалізації приміщень, креслення авторських меблів.

5. Консультанти розділів роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
I	Ковальов Ю. М.		
II	Ковальов Ю. М.		
III	Ковальов Ю. М.		

6. Дата видачі завдання — 27 жовтня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1	Дослідження прикладів світової та української практики проєктування бібліотек	31 жовтня 2022р.	
2	Вивчення нормативних вимог до проєктування бібліотек	7 листопада 2022р.	
3	Розробка дизайн-концепції	14 листопада 2022р.	

4	Розробка елемента предметного дизайну	28 листопада 2022р.	
5	Виконати зонування приміщень	5 грудня 2022р.	
6	Розробка плану розміщення меблів	19 грудня 2022р.	
7	Виконати план з розташуванням та розмірами світильників	22 грудня 2022р.	
8	Виконати план електрики з розмірами	13 лютого 2023р.	
9	Розробити план з покриттям підлоги	6 березня 2023р.	
10	Створити розгортки приміщень	27 березня 2023р.	
11	Виконати візуалізації інтер'єру приміщень	3 квітня 2023р.	
12	Оформити текстову частину кваліфікаційної роботи	15 травня 2023р.	

Студент

(підпис)

Сокулцан Л. М.

(прізвище та ініціали)

Керівник проєкту

(підпис)

Мазніченко О. В.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська робота на тему «Дизайн інтер'єру мультимедійного простору бібліотеки» присвячена дослідженню питань з модернізації бібліотек і в результаті — розширення її функціональних можливостей та втілення сучасних проєктних рішень.

Для досягнення визначеної мети в першому розділі досліджено загальну історію бібліотек, щоб осягнути роль бібліотеки в житті суспільства та шляхи її розвитку. Далі виконаний аналіз досвіду проєктування сучасних бібліотек закордонними дизайнерами та українськими.

В наступних розділах вивчено нормативні вимоги до проєктування закладів даного типу, ергономічні норми та освітлення, вплив кольору на психологічний стан людини; проаналізовано пакет необхідного обладнання для закладу; досліджено особливості та методи проєктування внутрішнього середовища бібліотеки.

Результатом дослідження стала розроблена дизайн-пропозиція, що відповідає основним тенденціям формування дизайнерського середовища сучасної бібліотеки. Планувальні рішення виконані в узгодженні з будівельними, антропометричними та ергономічними вимогами.

Пояснювальна записка складається з 58 сторінок тексту, 27 зображень, 5 таблиць і 28 використаних джерел.

Ключові слова: бібліотека, сучасна бібліотека, бібліотечний простір, мультимедійний простір, дизайн інтер'єру, функціональність, ергономіка.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	5
ЗМІСТ.....	6
ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ I. АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ ПРОЄКТУВАННЯ БІБЛІОТЕК.....	10
1.1. Історична довідка про виникнення та розвиток бібліотек світу .	10
1.2. Історія виникнення та розвитку бібліотек України.....	11
1.3. Аналіз українських аналогів	13
1.4 Аналіз зарубіжних аналогів	18
1.5 Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ БІБЛІОТЕК. НОРМИ ПРОЄКТУВАННЯ	24
2.1. Нормативні вимоги до проєктування бібліотек.....	24
2.2. Освітлення. Норми і вимоги	27
2.3. Колір та його вплив на формування простору.....	30
2.4 Ергономіка і обладнання предметного середовища бібліотеки.....	33
2.5. Особливості проєктування дизайну інтер'єру бібліотеки	37
2.6 Висновки до другого розділу	40
РОЗДІЛ III. ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПРОСТОРУ БІБЛІОТЕКИ.....	41
3.1. Вихідні дані	41
3.2. Організація внутрішнього простору	42
3.3. Дизайн-концепція бібліотеки ім. Пушкіна.....	45

3.4. Висновки до третього розділу	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена гострою потребою оновлення таких інституцій як бібліотека. На сьогодні, в Україні багато бібліотек місцевого значення, знаходиться у занедбаному стані, потенціал бібліотечних просторів недооцінюється. Прикладом такого явища може стати Бібліотека ім. О. С. Пушкіна, спроектована Донцем А. П., у місті Білгород-Дністровський і заснована у 1954 році. Будівля знаходиться в центрі торгової та транспортної розв'язки, поруч з житловими районами. Книжковий фонд орієнтований на читачів різного віку: дошкільного, молодших, середніх, старших класів і також для дорослих. З моменту відкриття бібліотека була центром соціальної та культурно-просвітницької діяльності. Тут проводилися майстер-класи, лекції та різноманітні заходи, але з часом така діяльність скорочувалася через зменшення зацікавленості до таких інституцій.

Заклад цінує кожного відвідувача, адже з часом їхня середня кількість зменшується. Цікаві рішення створеного простору у вигляді нестандартного планування з внутрішнім двориком не викликають великого враження, адже більше привертає увагу занедбаний вигляд території та насторожуюча тиша через відсутність людей. Зразки світової практики показують необхідність розширення меж діяльності бібліотеки задля досягнення можливостей йти в ногу з сучасним світом і лишатися актуальною в житті людини. Донедавна бібліотека виконувала функцію зберігання, ознайомлення з джерелами та надання книг додому. Життя та темп розвитку сучасної людини вимагає мультимедійності, тобто розширення способів та джерел отримання інформації. Бібліотека цілком може задовольнити такі потреби.

Мета проєкту — розробити рішення для розширення функціональної складової діяльності бібліотеки та підвищення естетичних показників в інтер'єрі, дотримуючись норм проєктування закладів даного типу.

Для досягнення цієї мети поставлені наступні **завдання**:

1. проаналізувати світову та українською практику дизайну інтер'єру бібліотеки та нормативні вимоги до проектування бібліотек;
2. продумати можливі сценарії роботи бібліотеки;
3. розширити простір вхідної зони, створити гардеробну кімнату;
4. облаштувати читальні зали за сучасними вимогами доступності;
5. створити дитячу зону для ігор і розвитку із втіленням можливостей діяльності художньої школи в цій зоні;
6. Організувати затінення та озеленення внутрішнього дворику.

Об'єктом дослідження є міська бібліотека ім. О. С. Пушкіна у м. Білгород-Дністровський.

Предмет дослідження — принципи осучаснення та модернізації бібліотечних просторів.

Практичне значення одержаних результатів: результати кваліфікаційного дослідження можуть бути використанні для проектування бібліотечних просторів місцевого значення та теоретичних досліджень за даною тематикою. Також результати проектних пошуків будуть передані керівництву бібліотеки ім. О. С. Пушкіна у м. Білгород-Дністровський для втілення проектних пропозицій.

Апробація результатів та публікації.

Участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Дизайн — синергія мистецтва та науки» НАКККіМ, з доповіддю на тему: «Зони активного відпочинку в парках», с. 213, 2021 р. Режим доступу до ресурсу:

https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/Instytut_dyzyaynu/konferentsiia_Dyzain_zbir_nyk.pdf (дата звернення: 30.05.2023).

РОЗДІЛ I. АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ ПРОЄКТУВАННЯ БІБЛІОТЕК

1.1. Історична довідка про виникнення та розвиток бібліотек світу

Бібліотеки мають довгу та багату історію. Стародавні єгиптяни називали бібліотеки «аптеками для душі», оскільки вважалося, що книги роблять людську душу шляхетною, а розум сильним [15]. Найдавніші відомі бібліотеки були створені в Месопотамії та Єгипті, де глиняні таблички та сувої папірусу використовувалися для ведення записів та зберігання інформації. З Месопотамії концепція бібліотек поширилася до Єгипту та Греції, там вона стала більш витонченою та організованою [3]. Найдавніші бібліотеки світу були створені також в Ассирії, а Ніневія вважалася однією з найкращих.

Олександрійська бібліотека, заснована в III столітті до нашої ери, є найвідомішою бібліотекою з давніх [14]. Це була найбільша бібліотека елліністичного періоду і діяла при Олександрійському музеї. Бібліотека була центром навчання і приваблювала вчених з усього світу. Її колекція містила в собі роботи на різноманітні теми: науку, філософію, літературу і тп. Вплив бібліотеки на інтелектуальний і культурний розвиток стародавнього світу важко переоцінити. Олександрійська бібліотека послугувала моделлю для майбутніх закладів такого типу, і її спадщину можна побачити й сьогодні.

Бібліотеки в Стародавній Греції та Римі переважно являли собою особисті колекції книг, якими володіли заможні люди, вчені та юристи. Проте в Римі існували й публічні бібліотеки, такі як Палатинська та Ульпіанська [9]. Ці бібліотеки відіграли важливу роль у збереженні знань і забезпеченні їхнього загального доступу. Розвиток уявлень про бібліотечну культуру в Стародавньому Римі сприяв еволюції бібліотек західного світу. В Європі найвідомішою бібліотекою античних часів була бібліотека монастиря Віварій в Італії.

Винахід друкарського верстата в 15 столітті революціонував спосіб виробництва та розповсюдження книг [2], що призвело до зростання бібліотек і

демократизації знань. Монастирі брали участь у створенні культурного та інтелектуального духу історичних епох, а перші навчальні заклади Середньовіччя були саме монастирськими [5]. Тож, як ми бачимо, в період середньовіччя монастирські бібліотеки стали важливими центрами навчання та знань. Бібліотеки буддійських монастирів і палацових сховищ Китаю раннього середньовіччя також були важливими центрами просвітницької діяльності.

В епоху Відродження вчені та колекціонери почали активно шукати рідкісні та цінні книги для поповнення своїх колекцій. Це призвело до створення багатьох приватних бібліотек. Заможні люди збирали та виставляли книги на знак свого культурного та інтелектуального статусу. У цей час виникла ідея публічної бібліотеки, і багато заможних людей почали дарувати свої приватні колекції громадськості. В період Відродження також почали будуватися розкішні будинки, спеціально призначені для розміщення бібліотек, наприклад бібліотека Лауренціана у Флоренції, Італія. Цей період став переломним моментом в історії бібліотек, оскільки публічний доступ до книг і знань став більш поширеним.

У 19-му та 20-му століттях бібліотеки продовжували розширюватися та розвиватися з появою нових технологій, наприклад, у 1980 році вперше з'явилося поняття «електронна бібліотека» [15]. Сьогодні бібліотеки в усьому світі продовжують відігравати важливу роль у збереженні та поширенні знань, а щоб задовольнити мінливі потреби своїх користувачів звертаються до нових технологій [20].

1.2. Історія виникнення та розвитку бібліотек України

Хрещення Київської Русі сприяло появі на своїх територіях літератури, яка підлягала перекладу, з Візантії та Болгарії. Завдяки цьому зростало цікавлення людиною книгою та читанням, що стало складовою розвитку культури. Першою бібліотекою Київської Русі стала бібліотека Софіївського собору, яку заснував Ярослав Мудрий 1037 року [28]. В ній зберігався немалий фонд рукописів і книг. Як і в світових традиціях, монастирі Київської Русі виконували функцію

зберігання рукописів та книг, розвивали кириличне письмо, копіювали тексти, що поширювалися серед ченців. Такий розвиток подій призвів до утворення бібліотек [15].

У середні віки продовжувалася традиція утворення монастирських бібліотек. При монастирях переписувалися книги, як от у Почаївському монастирі, що було важливим для збереження цінних знань. Це зумовило появу скрипторій – спеціалізованих для копіювання рукописів і книг майстерень.

З появою книгодрукування в середині 15 ст. відбуваються значні зміни у всьому європейському книговиданні і, звичайно, у бібліотечній справі. В 16 столітті великі книгосховища з'явилися при школах в Острозі і Львові [25].

Згодом шляхта підхопила ідею колекціонування книг, таким чином утворюючи приватні бібліотеки, які ілюстрували освіту та інтереси власників. Прикладом такого явища слугує родина Любомирських, яка у 17 столітті мала приватну бібліотеку, що упорядковувалася та редагувалася Станіславом Третером. Такі особисті книгозбірні відіграли не останню роль в збереженні та поширенні знань серед українців.

У 17 столітті було створено бібліотеку Києво-Могилянської академії. У другій половині XIX — на початку XX ст. в Західній Україні, яка входила на той час до складу Австро-Угорщини, діяла мережа культурно-освітніх осередків «Просвіта» при яких діяли бібліотечні заклади [25].

За радянської доби відбулася деяка трансформація бібліотек: вони стали державними установами, діяльність яких суворо контролювалася та підпорядковувалася пропаганді комунізму. Це не завадило появі нових бібліотек, таких як Національна бібліотека імені В.І. Вернадського, якій безкоштовно надавалися по два примірники всіх видань з друкарень України.

Сьогодні в Україні налічується близько 40 тис. бібліотек. Найстарішою бібліотекою в Україні можна вважати Наукову бібліотеку Львівського національного університету імені Івана Франка. Вона заснована в 1608 р. її фонди становлять більше трьох мільйонів книг, 120 тисяч з яких -- унікальні стародруки і рукописи, найстаріші з яких датовані XIII ст. [4].

Найбільшою бібліотекою України вважається Національна бібліотека імені В. І. Вернадського, в якій зберігається найбільша колекція книг та рукописів на різноманітну тематику [22].

Проте, незважаючи на значну кількість бібліотек в Україні, їхній стан демонструє зниження уваги до таких інституції та фінансування. Враховуючи великий внесок українських бібліотек у розвиток національної освіти, науки і культури, вкрай важливо й надалі підвищувати їх роль у житті суспільства.

1.3. Аналіз українських аналогів

Бібліотека ім. Олесь Гончара в Козельщині, Полтавська область

Таку бібліотеку можна віднести до мультимедійних, адже традиційні простори бібліотеки технологічно оснащеними. Побудова простору демонструє багатофункціональність. Наявні зони для проведення лекцій та кінопоказів; читальні зали, що надають можливість працювати з комп'ютером; облаштовані зони відпочинку та творчості; є міні-кухня загального користування для перерви на каву, або обід (наявна мікрохвильова піч для підігріву їжі), а також зони для роботи в групах.

Дизайн приміщень виконаний в спокійних кольорах, провідним кольором є сіро-голубий, акцентним – жовтий колір. Таке колірне рішення можна вважати вдалим, адже простір вийшов простим, а завдяки акцентам і цікавим, тим самим око читача не навантажується, продуктивність стимулюється. Більшість меблів є модульними, що розширює їхній функціонал і можливі сценарії експлуатації. Важливою є увага, яка приділена розробці способів проведення часу: створена зона з пуфами, біля якої розмістився стенд із навушниками загального користування, для зустрічей великих компаній – створена диванна зона, робочі місця, оснащені ком'ютерами, по периметру бібліотеки також розставлені місця для сидіння. Такий простір –приклад функціональності та інклюзивності.

Рис.1.3.1 Бібліотека ім. Олесь Гончара в Козельщині, Полтавська область.

Дитяча бібліотека, м. Запоріжжя

Інтер'єр Дитячої бібліотеки м. Запоріжжя виконаний за правилами інклюзивності, меблі –приємної кольорової гама, що закликають до гри, таким чином спростовуючи дитяче уявлення про проведення часу в бібліотеці як щось нудне. Приміщення бібліотеки зоновані: є зона baby-book, що являє собою ігрову кімнату з книжками для наймолодших; зона teenager-book є освітньо-інформаційним центром для молоді із місцем для відпочинку. Такий підхід передбачає необхідні компоненти якісного і цікавого проведення представникам різного віку і демонструє відвідувачу окремо виділену увагу саме йому та його потребам. Медіазона оснащена зручними подіумами для проведення освітніх заходів. Також в бібліотеці є бібліокафе, в якому можна попрацювати з ноутбуком, почитати книгу в супроводі кави.

Рис.1.3.2 Дитяча бібліотека, м. Запоріжжя

Центральна обласна бібліотека ім. М. С. Грушевського, м. Одеса стала справжнім бібліохабом, адже планувальні та інші дизайнерські рішення уможливають проведення різносторонньої діяльності в межах бібліотеки: індивідуальна робота з книгою/комп'ютером, робота в групах, проведення майстер-класів, лекцій, презентацій книг, тощо. Кольори та матеріали покриттів виконані у природних кольорах, що робить проведення в бібліотеці комфортним і затишним. Двоповерхові книжкові стелажі, що обладнані сходами і зосередили в собі вбудовані робочі місця є цікавим та вдалим вирішенням використання простору. Модульні меблі геометричної форми додають грайливості простору та розширюють діапазон режимів експлуатації. А світлові рішення гармонічно доповнюють та акцентують робочі зони.

Рис.1.3.3 Центральна обласна бібліотека ім. М. С. Грушевського, м.Одеса

Інформаційно-ресурсний Центр імені Митрополита Андрея Шептицького

Одна з найсучасніших бібліотек України, що у досить великих масштабах демонструє можливості розширення функцій сучасної бібліотеки та містить свою особливу філософію, яку гарно описав директор Центру –Олег Яськів: «В неї (в бібліотеку) закладена зрозуміла філософія, увага до людини, котра в ній перебуватиме чи працюватиме. Тут йдеться про увагу не лише, як про повагу до особистості та її комфорту, але й до того, чим вона займатиметься в цій будівлі. Наприклад, різні вікна, різної площі тут не лише з декоративною метою, для прикраси фасаду, а й тому, що більш вузькі вікна розмістили там, де бібліотека, аби давати затишок, спокій, тишу. Натомість, ширші вікна в тій зоні, що призначена для роботи за комп'ютером. У холі переплітаються різні публічні простори – виставкова зона, презентаційна зона, кав'ярня, крамниця, конференц-зала. Принциповим було рішення, аби будівля не порушувала простору, в якому розташована. Це край Стрийського парку, зелена зона і конструкція будівлі покликана створити враження органічності розташування тут. Вона є продовженням парку, а парк – продовженням будівлі кольорами, використанням

непокритого бетону, зелені акценти в меблях, що перегукуються з зеленню парку. Білий колір розширює приміщення, надає відчуття легкості». Такий підхід до створення просторів, безумовно, вартий наслідування.

Рис.1.3. Інформаційно-ресурсний Центр імені Митрополита Андрея Шептицького

Бібліохаб «Під Високим Замком» у місті Львові називають також медіатекою. Назва бібліотеки відповідає своїм функціональним можливостям, тому що в проєкті передбачено та забезпечено інклюзивний підхід у формуванні робочого місця для комфортного проведення таких різноманітних діяльностей як читання, робота, спілкування, проведення майстер-класів і тд. Дизайн інтер'єру виконаний привабливих для дітей кольорах: жовтий, голубий, рожевий, червоний. Такі кольори сприяють енергійності та грайливості, що в свою чергу, роблять атмосферу проведення в бібліотеці цікавою. Неординарним елементом інтер'єру є зони для читання – ніші, вбудовані в книжкові шафи, така ідея робить простір більш складним і продуманим, а для гостей – оригінальне місце для читання. В такому просторі можна виконувати один той самий вид діяльності в різних режимах, це додає різноманітності і створює незабутню атмосферу.

Рис.1.3.5 Бібліохаб «Під Високим Замком», м. Львів

1.4 Аналіз зарубіжних аналогів

Бібліотека та центр спадщини Джилонга, штат Вікторія, Австралія

Автори проєкту зуміли спроектувати сучасний та видовищний простір, що тривалий час зможе «лишатися у часі». Основним образом натхнення став грот, що тягне свою традицію з часів Ренесансу та символізує притулок, який дарує спокій та простір для роздумів. Будівля складається з п'яти поверхів, кожен з яких має свою функцію: перший рівень – кав'ярня, дитяча ігрова зона та тераса; другий рівень – читальні зали, колекції книг, учбові кімнати; третій рівень – загальна читальна зала та читальні зони для усамітнення; четвертий рівень – зона персоналу; п'ятий рівень – багатофункціональна зала, розрахована на 250 людей з балконом, що огортає видокрай затоки Коріо та набережної Джилонга. Дизайн інтер'єру виконаний у насиченій кольоровій гамі. Кожна зона, в залежності від призначення, має свій колір. Всі простори вийшли функціональними і простими, а особливістю стали колірні рішення, які випромінюють сміливість. Колір грає

неабияку роль у сприйнятті людиною простору і в даному випадку, на мою думку, колір здатен відірвати людину від реальності і дати поштовх поринути в інші історії, що написані у книжках або розвинути уяву для власної особливої діяльності.

Рис.1.4.1 Бібліотека та центр спадщини Джилонга, штат Вікторія, Австралія

Медіабібліотека у Тьонвілі, Франція є яскравим представником мультимедійних просторів. Бібліотека надає гостю умови для різних сценаріїв отримання інформації та способи проведення часу: є як загальні читальні зали, так і індивідуальні затишні кімнати, алеї, а на території розвішені «бульбашки для читання». Простір дійсно являється динамічним, а газон, що покриває всю площу приміщення запрошує на пікнік з книгою, дає волю в сценаріях проведення часу. Газон також є й на даху, там можна влаштовувати справжні пікніки, споглядаючи на місто з висоти. Інтер'єр бібліотеки просторий, цікавий, багатофункціональний. Провідними кольорами є білий та зелений, що надають простору свіжості, невимушеності та здатні стимулювати бажання працювати. А велика кількість світла створює відчуття безпосереднього контакту з природою, серед якої розташована будівля бібліотеки.

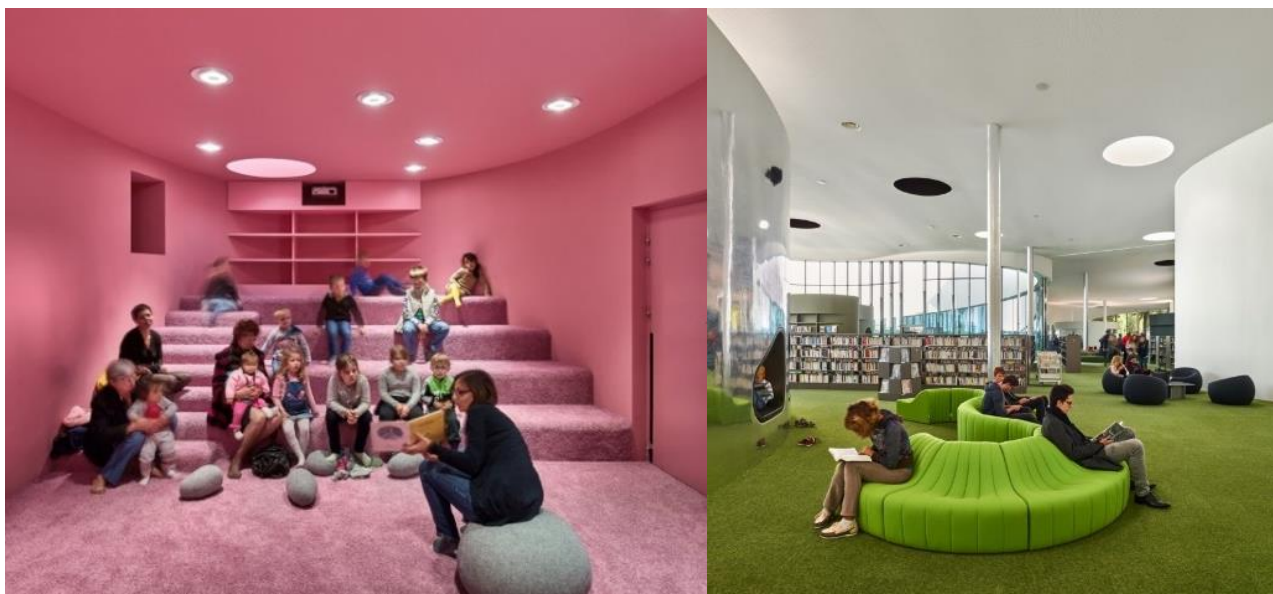

Рис.1.4.2 Пазл-Медіатека у Ґронівлі

Бібліотека Book Mountain and Library Quarter, Нідерланди переступила межі звичайного уявлення про бібліотеки, розширивши можливості у плані концепції та функціоналу. Це комплекс споруд, які пов'язані між собою. В них розташовані конференц-зали, офіси, аудиторії, заклади харчування, готель, освітній центр на екологічну тематику, торговельні простори і навіть соціальне житло в 42 квартири! Назва Book Mountain відповідає концепції її дизайну – у центрі величезної читальної зали розташована гора з книг, які розділені на кілька секцій для зручного пошуку. Завдяки великій площі прозорих поверхонь у денний час практично немає потреби використовувати штучне освітлення.

Рис.1.4.3 Бібліотека Book Mountain and Library Quarter, Нідерланди

Бібліотека Соогоу, Квінсленд, Австралія була розроблена як

інформаційний центр. Будівля містить в собі два павільйони. В першому знаходиться осучаснена бібліотека для місцевої громади, в другому – приміщення, оснащене технологіями для професійної підготовки, в ньому також розміщено кафе, громадські кімнати. Дизайн інтер'єру демонструє протест нудним уявленням про простір бібліотеки. Дизайнери у повній мірі сміливості використовують яскраві кольори, такі як жовтий, синій, червоний. Геометричні форми в оздобленні стін, підлоги та меблів додають інтер'єру архітектурності. Елементи з дерева пом'якшують насичені кольори, а великі вікна та їхня кількість додають свіжість і роблять зали просторими, затишними. Простір вийшов яскравим, цікавим, розважальним і наполегливо запрошує до часопроведення.

Рис.1.4.4 Бібліотека Coorooy, Квінсленд, Австралія

Бібліотека Musashino Art University об'єднала в межах своїх незвичайних стін бібліотеку і музей, в якому виставляються роботи студентів. Бібліотека являє собою спіралеподібну стіну, в яку вбудовані полиці для книг. Ідея із вбудованими у стіну полицями, безумовно, ідеальна для втілення в простір бібліотеки. Там, де книги не мають зберігатися, наприклад сходовий проліт,

полиці лишаються не заповненими, що робить простір не менш привабливим і додає інтер'єру рельєфності та величності. Таким чином автори проєкту зберегли велику площу для створення просторих залів. Доцільним до цього проєкту є поняття чінгоу – об'єднання між собою двох речей, не пов'язаних між собою, що в результаті вирішують нову задачу. Так і вийшло: зосередження полиць в межах стін вивільнило простір для інших об'єктів, таким чином роширивши можливі сценарії роботи і експлуатації простору.

Інтер'єр виконаний у класичному поєднанні білого і чорного кольорів, більшу частину простору займає покриття з дерева, оскільки у всі стіни вбудовані полиці. Простір видався свіжим, лаконічним і цікавим. Велика кількість світла «додає повітря» і наповнює енергією свободи. Тут місце продуктивної діяльності в навчанні, роботі, творчості. Своім оформленням додає величності в атмосферу і стимулює працездатність.

Рис.1.4.5 Японія Бібліотека Musashino Art University

1.5 Висновки до першого розділу

Світові та українські аналоги демонструють переосмислення напрямків діяльності бібліотеки: із тихого місця, призначеного лише для пошуку і знайомства з книгою, вона перетворюється на мультифункціональний простір, що здатний залучити до діяльності ширшу аудиторію. Провідні тенденції та сенси, вкладені в проєктування дизайну сучасних бібліотек:

1. Сучасний та комфортний. Уявлення про комфорт у кожної людини своє, тому необхідно розробити якомога більше індивідуальних сценаріїв проведення часу, щоб кожен читач знайшов комфортний для себе простір і спосіб проведення часу, що в результаті породжуватиме у відвідувача бажання повернутися.
2. Естетика. Естетичне наповнення зумовлюється гармонією колірних рішень з будівлею та функцією приміщень. Простір має приваблювати своїм зовнішнім виглядом і запрошувати відвідувача провести тут час.
3. Мультифункціональний та мобільний. Наповнення простора має бути такого роду, щоб, за необхідністю, можливою ставала трансформація меблів для експлуатації у потребах різного характеру.
4. Гібридний. Бібліотечний простір має бути гнучким та високотехнологічним середовищем. Для залучення більшої кількості відвідувачів бібліотека має відповідати різним вподобанням у способах сприйняття інформації, тобто не кожна сучасна технологічно оснащена людина знаходить зручним читання фізичної книги, тому добре було б надавати можливість ознайомлення з електронними книгами.

РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ БІБЛІОТЕК. НОРМИ ПРОЄКТУВАННЯ

2.1. Нормативні вимоги до проєктування бібліотек

Зміну простору необхідно починати із ознайомлення з вимогами до проєктування даного типу об'єкта та усвідомлення процесів, що відбуваються в межах даного приміщення.

Основні технологічні процеси, які відбуваються в межах бібліотеки:

- надання інформаційних послуг;
- зберігання книг;
- технічно-службові роботи.

Умовно можна виділити дві основні функціональні зони в бібліотеці: зона обслуговування читачів і службово-виробнича зона.

До зони обслуговування можемо віднести наступні приміщення: вхідна група (рецепція, гардероб, вестибюль, санвузли); читальні зали (із загальною літературою/спеціалізованою); абонемент; виставкові зали, каталоги; приміщення видачі; адміністративні приміщення; службово-бібліографічне обслуговування; аудиторія.

У державних бібліотеках додатково передбачають спеціалізовані читацькі відділи (нотно-музичної літератури, іноземної літератури тощо), спеціалізовані читацькі зали (періодики, рідкісних книг, рукописів), а також буфет. Також у зоні обслуговування читачів розрізняють доконтрольну та післяконтрольну зони. До доконтрольної зони належить вестибюльна група, лекційний зал, науково-методичний відділ, читацькі каталоги, інформаційно-довідкове і бібліографічне обслуговування, дирекція. Решта приміщень належать післяконтрольній зоні [19].

До службово-виробничої зони відносяться такі приміщення: книгосховище; приміщення для оброблення та комплектації фондів; кімнати зберігання; міжбібліотечний абонемент; приміщення із технікою сканування та копіювання; службовий каталог; обмінно-резервний фонд; технічні приміщення;

службовий вхід і розпакувальна

У великих універсальних бібліотеках читальні зали бувають загальні і спеціалізовані, у масових бібліотеках проєктують окремі читальні зали для дітей і дорослих. Головний читальний зал посідає центральне місце у планувальній композиції бібліотеки [19].

Норми приміщень бібліотек II і IV груп

Назва приміщення	Нормативна площа міських, районних і сільських бібліотек, м ²	Приблизна площа бібліотечних приміщень		
		районних	селищних	сільських
		Кількість томів		
		до 20 000	8 000–20 000	до 8 000
Абонемент				
– абонемент для дорослих	2	20	20–30	20
– абонемент для дітей	2	20	20	–
Читальний зал				
– читальний зал для дорослих при індивідуальних столах;	3–3,5	40	48	36
– дитячий читальний зал при двосторонніх столах на 4 – 6 місць	2–2,5	12	12	10
Додаткові службово-виробничі приміщення:				
– вестибюль з гардеробом	0,25	25	18	12
– курильня	згідно з нормами проєктування для громадських споруд	7	–	–
– санвузол зі шлюзами		18	12	12
Господарські і підсобні приміщення:				
– комірka	10	5	2×1,5	2×1,5
– тамбур головного входу	5	3–4	3	3

Табл.2.1.1 Норми приміщень бібліотеки [19]

Норми проєктування основних приміщень бібліотеки

Назва приміщень бібліотеки (зон)	Одиниця виміру	Площа, м ²
Читальний зал	одне читацьке місце	2,4 3
– загальний		
– науково-галузевий		
Читальний зал спеціалізованого відділу, зокрема:	одне читацьке місце	2,7
– довідково-бібліографічної,		

технічної літератури і патентів, науково-методичної		
- іноземної літератури, мистецтв, періодики		3
- графіки та картографії		4,2
Книгосховище:	тисяча одиниць зберігання	
- закрите зберігання (стаціонарні стелажі з семи полиць)		2,5
- зберігання з відкритим доступом до книжкового фонду (стелажі з шістьма полицями)		5
Читацький каталог	каталожна шафа	3,5 20 тис. одиниць зберігання
Службовий каталог	каталожна шафа	2,5 40 тис. одиниць зберігання
Службово-виробничі приміщення	один працівник	4-6

Табл.2.1.2 Норми проектування приміщень бібліотеки [19]

Місткість гардеробних приймається відповідно до вимог будівельних норм за видами будинків та споруд. Площу гардеробних для верхнього одягу за бар'єром слід приймати з розрахунку на одне місце не менше 0,08 м², коли використовують вішалки консольного типу, і 0,1 м, коли використовують звичайні та підвісні вішалки. Глибина гардеробної за бар'єром не повинна перевищувати 6 м. Між бар'єром та вішалками слід передбачати прохід не менше 1 м [10].

При проектуванні бібліотеки слід враховувати, що місткість читальних зал не має перевищувати 100 читацьких місць. Не допускається проектувати читальні зали прохідними між іншими розділами бібліотеки.

Число читацьких місць в масових бібліотеках не повинно перевищувати 0,8 читацького місця на 1000 од. зберігання обсягу фонду бібліотеки. Розрахункове число читацьких місць універсальних і спеціальних наукових бібліотек визначається завданням на проектування [11].

Важливим моментом є наявність доступу до книжкового фонду. Під спеціально виділеними для книгосховищ слід розуміти приміщення, оснащені устаткуванням, що дозволяють підтримувати необхідний волого-температурний режим. Ці приміщення повинні ідеально відповідати вимогам протипожежної безпеки. Вони устатковуються приладами, які фіксують рівень запилення і дозволяють добитися максимальної захищеності від мікроорганізмів [13].

2.2. Освітлення. Норми і вимоги

Освітлення є важливим елементом просторового формування бібліотечного середовища. Варто враховувати роль природного освітлення у формуванні простору. Адже воно не тільки прямо впливає на привабливість та комфорт для відвідувачів бібліотеки, але й здатне зменшити споживання енергії та утворити екологічне середовище.

Дизайн освітлення має бути ефективним, щоб забезпечити добре освітлення всіх зон бібліотеки, включаючи зони для читання, навчальні кімнати та полиці.

Конструкція освітлення має бути гнучкою, щоб дозволити різні типи та рівні освітлення для різних видів діяльності.

Приміщення бібліотеки, де довго перебувають читачі повинні мати природне освітлення, яке буває бокове, верхнє і поверхньо-бокове. Нерівномірність освітлення приводить до появи в полі зору працюючих сильних контрастів. Рівномірність освітлення поверхні забезпечується системою штучного освітлення, розміщення устаткування, відносно джерел світла, підбором кольору і фактури оздоблювальних матеріалів. Рекомендується розміщати світильники паралельно лінії вікон, тобто торцями до направлення променя зору читача [13].

Штучне освітлення прийнято поділяти на робоче, чергове, охоронне і аварійне.

При створенні штучного освітлення варто звернути увагу на типи джерел освітлення, адже можна підібрати такі, що мають досить потужну силу

тепловіддачі і при цьому досить тривалий термін експлуатації, наприклад світлодіодні джерела світла.

Штучне освітлення поділяють на два види систем – загальне та комбіноване.

У громадських будівлях, як правило, прийнято застосовувати загальну систему освітлення. В бібліотеках доцільно впроваджувати систему загального освітлення в приміщеннях, які не передбачають зосередженої зорової роботи, таких як вхідна зона, коридори, гардероб, санвузли, книгосховища.

У приміщеннях, що за своєю функцією, передбачають зосередженої роботи з книгами, комп'ютером і тп, потрібно розробляти комбіновану систему освітлення.

Приміщення, що мають нестабільні умови природного освітлення, наприклад є «темні зони», або передбачено різні режими роботи в таких зонах, необхідно обладнати окремою системою управління освітленням даних приміщень.

Для загального та місцевого освітлення приміщень необхідно використовувати джерела світла з колірною температурою від 2400 К до 6800 К. Інтенсивність ультрафіолетового опромінення спектрального діапазону 320-400 нм не повинна перевищувати $0,03 \text{ Вт/м}^2$. Випромінювання з довжиною хвилі менше 320 нм не допускається [12].

Для загального штучного освітлення приміщень слід використовувати найбільш енергоекономічні джерела світла, віддаючи перевагу при рівній потужності джерелам світла з більшою світловіддачею та строком служби з виконанням вимоги не знижувати якість освітлювального устаткування для зниження енерговитрат. Світлова віддача світлодіодних ламп має відповідати вимогам [12].

Основним чинником художньої і психологічної оцінки штучного освітлення в інтер'єрі є: насиченість приміщення світлом, яскравість поверхонь і їх розподіл. Насиченість приміщення світлом характеризується щільністю світлового потоку в кожній точці об'єму приміщення. Залежно від ступеня

насиченості приміщення світлом його розміри сприйматимуться по-різному. Більш освітлені приміщення здаються великими, менш освітлені — меншими [1].

Світлова віддача джерел світла для штучного освітлення приміщень при мінімально допустимих індексах кольоропередавання не повинна бути менше значень, наведених у таблиці 2.2.1

Тип джерела світла	Колірна температура	Світлова віддача e , лм/Вт, не менше, при мінімально допустимих індексах кольоропередавання R_a				
		³ 90	90-80	80-60	³ 45	³ 25
Люмінесцентні лампи	2700-6500	—	70	75	—	—
Компактні люмінесцентні лампи	2700-6500	—	65	—	—	—
Металогалогенні лампи	2700-6500	—	75	90	—	—
Дугові ртутні лампи	4000-6500	—	—	—	55	—
Натрієві лампи високого тиску	2100-2400	—	—	75	—	100
Світлодіодні лампи	2700-3500	75	98-75	144-98	—	—
Світлодіодні лампи	4000-5700	75	98-75	144-98	—	—
Світлодіодні лампи	5700-6500	75	98-75	144-98	—	—
Світлодіодні світильники з розсіювальними елементами та вторинною оптикою	2700-3500	75	98-75	144-98	—	—

Світлодіодні світильники з розсіювальними елементами та вторинною оптикою	4000-5700	75	98-75	144-98	—	—
Світлодіодні світильники	5700-6500	75	98-75	144-98	—	—

Табл.2.2.1 Світловіддача джерел світла [12]

Краще всього людина відчуває себе в приміщенні, штучне освітлення якого максимально наближається за своїм характером до денного природного світла.

2.3. Колір та його вплив на формування простору

Колір інтер'єру відіграє вагомую роль у сприйнятті людиною простору та її самопочутті в ньому. Він може сприяти піднесенню різних станів глядача: від спонукання до роботи до розслаблення.

Комфортність функціональної організації процесу в інтер'єрі залежить від такого колірної рішення, при якому знижується фізична стомлюваність, активізується психологічний настрій і підвищується емоційний тонус [21].

Колір може служити також для зорової зміни пропорцій приміщення, поліпшення його мікроклімату. Колір має здатність виявляти пластичні властивості приміщень, може сприяти організації простору і бути засобом спрямування руху [1].

Колір приміщення реалізує наступні функції: фізіологічну, психологічну і естетичну.

Фізіологічна функція кольору полягає у впливі на нервову систему людини. Забарвлення стін у кабінетах управлінського персоналу магазину виконане в світлих тонах — салатовому, світло-блакитному, світло-рожевому, сприятливо діє на нервову систему, а також покращує освітленість за рахунок високого коефіцієнта відбиття світла [8].

Психологічна функція реалізується впливом на емоційне самопочуття

людини. Різні кольори стимулюють різний стан людини в середовищі. В залежності до функції простору обирається відповідний колір. Наприклад, в офісних приміщеннях необхідно обирати такі кольори, що сприятимуть працездатності, концентрації уваги. В спальній кімнаті кольорова гама офісних приміщеннях створюватиме відчуття незатишності і не дозволить простору виконувати провідну функцію – відпочинку.

Для отримання бажаного ефекту в сприйнятті інтер'єру людиною, необхідно знати закономірності впливу кольору на її психологічний стан:

- Червоний – збуджує нервову систему людини та знижує її працездатність.
- Синій – заспокоює, пов'язаний з інтелектуальною діяльністю.
- Жовтий – підіймає настрій, у дітей стимулює пізнавальність та інтерес.
- Зелений – має позитивний вплив: заспокоює нервову систему, підвищує рівень працездатності.
- Рожевий – розслабляє, знижує рівень агресії.
- Блакитний – надає відчуття безпеки і заспокоєння.
- Помаранчевий – сприяє підвищенню рівня активності, гарного настрою.
- Коричневий – дарує відчуття комфорту, заспокоює.
- Сірий – додає відчуття впевненості, вважається кольором інтелекту.
- Білий – колір чистоти, заряджає енергією, відчуттям легкості.
- Чорний – колір негативу, депресії.

Тепла колірна атмосфера вважається більш привітною, затишною і привабливою. Така колірна атмосфера сприяє розслабленню і запрошує до тривалого часопроведення. Доцільно впроваджувати колірну атмосферу на основі теплих кольорів в місцях відпочинку і дозвілля: спальних кімнатах, вітальнях, ігрових зонах. Також тепла кольорова гамма ідеально пасує в закладах харчування, вона сприяє розслабленню, тож може збільшувати тривалість перебування гостя, а деякі кольори навіть здатні стимулювати апетит.

З іншого боку, постійна тепла колірна атмосфера пригнічує сприйняття (зокрема, знижує поріг слухової чутливості), стимулює рухливу активність та ускладнює абстрактне мислення [17].

Рис.2.4.1 Вплив кольору на емоційний стан людини

Колірна атмосфера, створена на основі холодних кольорів може видаватися не дуже затишною та привабливою, навіть може викликати певну внутрішню настороженість. Таку колірну атмосферу прийнято вважати доцільною в просторах офісів та інших робочих приміщень. Адже вона створює ділову атмосферу, стимулює зосередження уваги та сприяє абстрактному мисленню.

Нейтральна колірна атмосфера, як правило, створюється на основі ахроматичних кольорів (білого, сірого, чорного). В освітньому просторі такий колорит використовується обмежено, оскільки має надто «стерильний», емоційно невиразний характер. Втім, нейтральна колірна атмосфера є гарним тлом та може балансуватися кольоровими елементами/акцентами [17].

Приміщення, до яких не потрапляє природне денне освітлення, рекомендується фарбувати в теплі/нейтрально-теплі кольори. Холодну колірну атмосферу можна застосовувати в приміщеннях, орієнтація яких має південну або південно-західну сторону

Холоднуватий колорит буває доцільним при необхідності створення заспокійливого мікроклімату. Холодні — блакитні, сіро-блакитні, зелені кольори

зменшують збудження — тому їх застосовують при фарбуванні спалень дитячих установ, класних кімнат і т. П. Великі приміщення не повинні бути пофарбовані в чисті насичені тони. В такому перенасиченому кольором приміщенні людина буде відчувати себе погано, швидко втомлюватися. В насичений чистий колір у великому приміщенні доцільно фарбувати лише невеликі деталі: світильники, квіткарі, панно, елементи меблів і т. п. [16].

Існує ряд теорій застосування кольору в інтер'єрі: теорія оптимальних кольорів (професора Рабкіна), згідно якої в інтер'єрі слід застосовувати лише найменш утомливі для очей зелені і жовто-зелені кольори; теорія нейтрального кольору; теорія провідного або домінуючого кольору; психофізіологічна теорія; теорія фокусуєчого кольору професора Бірна; теорія природного кольору тощо [1].

2.4 Ергономіка і обладнання предметного середовища бібліотеки

Планування розміщення бібліотеки та зони відпочинку має базуватися на принципах ергономіки, щоб забезпечити оптимальні умови для високопродуктивної діяльності та безпеку користувачів. Важливо використовувати потреби різних груп користувачів, таких як люди з обмеженими можливостями, щоб забезпечити доступність і комфортні умови для всіх.

Зоною обов'язкового урахування ергономіки є такі елементи бібліотечного простору:

1. Сценарій руху простором, що ототожнює логічно побудований простір.
2. Меблі та обладнання, які мають узгоджуватися з фізичними параметрами та потребами людини.
3. Освітлення та температура приміщення.
4. Інклюзивний підхід до розташування та форми меблів, обладнання.

Ще одним необхідним елементом бібліотечного простору є робоче місце. Важливим є розташування робочого місця відносно вікна: не допустимо розміщувати користувача спиною до вікна, найвигіднішим положенням є з

правої або лівої сторони від природного освітлення. Відстань між робочими поверхнями має бути не менше 60 см, така ж відстань є стандартною між робочим місцем та опалювальними приладами. Найрентабельнішими сьогодні розглядаються меблі, що налаштовуються індивідуально під користувача, вони дають можливість досягти комфорту більшій кількості людей. Екрани комп'ютерів повинні бути відрегульовані за висотою та мати антиблікове покриття, щоб запобігти напруженню очей та головного болю.

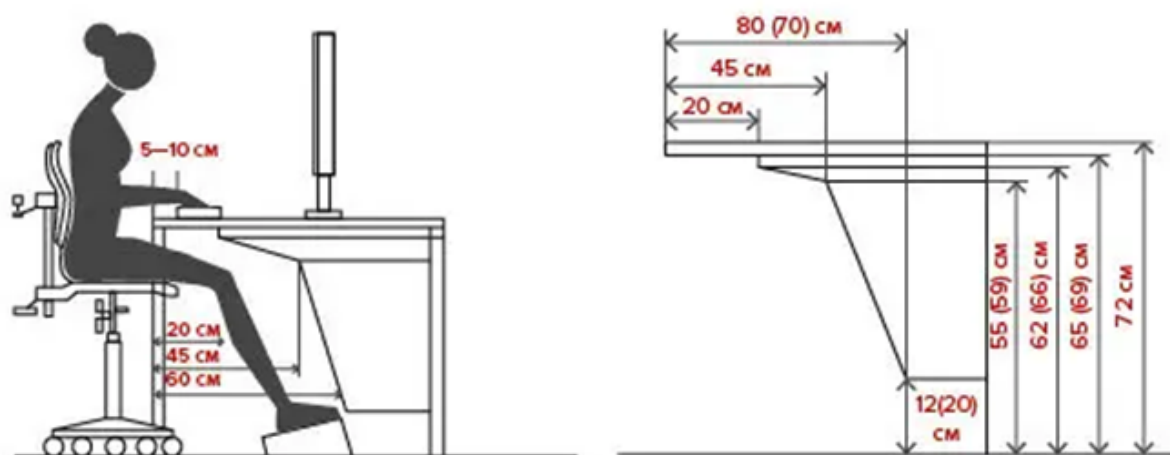

Рис.2.4.2. Ергономіка робочого місця

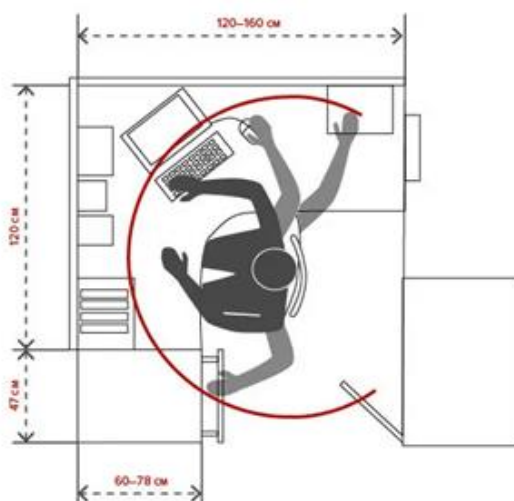

Рис.2.4.3. Ергономіка робочого місця

Розташування та дизайн стелажів мають відповідати ергономічним нормам, щоб забезпечити комфортну роботу працівникам та відвідувачам бібліотеки.

Стелажі	Ширина стелажів, м, (довжина 1м, висота 2,2м)	Кількість полиць по висоті
<i>Для зберігання архівної документації:</i>	0,375	5-9
- односторонні	0,7	5-9
- двосторонні		
<i>Книжкові:</i>		
- односторонні	0,2-0,45	6-7
- двосторонні	0,4-0,9	6-7
<i>Для газет і карт:</i>		
- односторонні	0,45-0,9	10
- двосторонні	0,9-1,8	10

Табл.2.4. Габарити стелажів для зберігання книг [18]

Прохід	Архів	Бібліотека
Між стелажимами	0,75	0,8-0,85
Між торцями стелажів (головний прохід)	1,2	1,2
Між стіною та стелажем, який паралельний до стіни	0,75	0,75
Між стіною і торцем стелажів	0,45	0,5-0,6

Табл. 2.0. Ширина проходів між стелажимами та елементами конструкцій приміщень, м [18]

Меблі, покриття стін та підлоги в бібліотеці повинні відповідати вимогам ергономіки. Покриття стін має бути водотривким, щоб при експлуатації, можна було легко видалити плями бруду за допомогою ганчірки. Підлогу краще покривати світлими глянцевими матеріалами – вони краще відбивають світло, роблячи забруднення менш помітним, а також не поглинають бруд і облегшують зусилля його видалення.

В оформленні освітнього простору слід віддавати перевагу саме матовим поверхням, оскільки вони не створюють зайвого навантаження на зір, не

порушують рівномірність освітлення, не відволікають увагу відблисками та відображеннями. Глянцеві та блискучі поверхні слід використовувати з обережністю [26].

Необхідним складовим для комфортного проведення часу відвідувача бібліотеки є звукоізоляція, якої можна досягти з допомогою мобільних або стаціонарних звукопоглинаючих перегородок, звукопоглинального облицьовування, або дерев'яних меблів, які також слугують поглиначами звуку.

У книгарні-кав'ярні ми розглядаємо одночасно декілька процесів, які відбуваються у закладах харчування і в об'єктах торгавлі.

Передбачається, що в книгарні-кав'ярні відбуватимуться наступні технологічні процеси: вхід до зали, ознайомлення з асортиментом літератури, з асортиментом напоїв/десертів, замовлення, прийом їжі, читання, розрахунок, вихід.

Кафе загального типу має розширений раціон і форму самообслуговування або з офіціантом. Норма площі у разі самообслуговування — 1,6 м² на відвідувача, з офіціантом — 1,4 м² (з урахуванням місця для танців), у дитячому кафе — норма 1,2 м², у молочному й кондитерському — 1,7 м² [23].

Обладнання кав'ярні відповідає за якість надання послуг. А тому важливо забезпечити комплексне оснащення бару в кав'ярні.

Для якісної роботи книгарні-кав'ярні необхідне наступне обладнання:

- еспресо-машина;
- гріндер (кавомолка);
- холодильна камера (вітринна — для десертів, та виробнича для зберігання молока, інших продуктів)

Барна стійка має відповідати ергономічним нормам для комфортного контакту консультанта з відвідувачем і якісного надання послуг.

Барна стійка буває:

- низькою (до 95 см);
- високою (до 110 см);
- дуже високою (до 120 см).

Для порівняння розглянемо розміри стандартного стола у відношенні до різних типів барної стійки. (Рис.2.4.3)

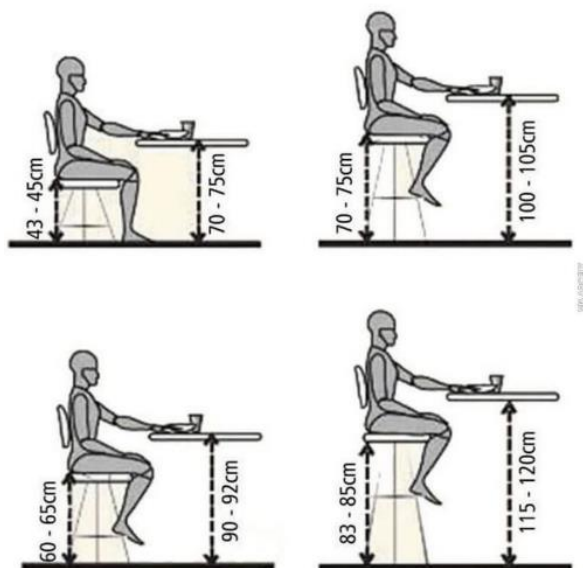

Рис.2.4.4. Ергономіка барної стійки та барного стільця

Столи і сидіння – місце, яке може подовжити час проведення відвідувача у закладі, або навпаки – скоротити. А тому особливу увагу слід приділяти вибору цих елементів. Ергономіка допомагає у вирішенні питань комфорту меблів.

Наступна схема ілюструє різні типи меблів для прийому їжі та їхні стандартні розміри.

ЗА СТОЛОМ

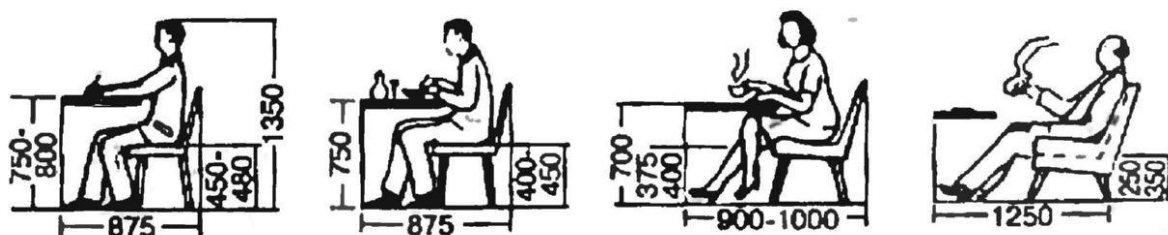

Рис.2.4.5. Ергономіка різних типів столів

2.5. Особливості проектування дизайну інтер'єру бібліотеки

Сьогодні бібліотека отримує виклик від мінливих потреб суспільства. Сучасна бібліотека трансформується багатофункціональний заклад. Таким чином одночасно може бути коворкінгом, кав'ярнею, центром розваг, навчання,

роботи, спілкування. При тому продовжує надавати свої традиційні інформаційні послуги.

Оптимізація проєктування внутрішнього середовища простору досягається наступними елементами:

- стратегічний план розвитку;
- адаптивність;
- індивідуальність;
- свідомість.

Стратегічний план розвитку включає в себе збір інформації про фактичне положення об'єкта, що підлягає оновленню: функціонал, аудиторія відвідувачів, значення в місцевій спільноті. Цей крок допомагає сформулювати об'ємне уявлення про даний об'єкт. І в результаті сформулювати варіанти розвитку відносно кожного елементу простору.

Підхід адаптивності є важливим у сучасному мінливому світі. Задачею дизайнера є створити такий простір, який лишатиметься актуальним впродовж максимального відрізка часу, і буде здатний адаптуватися до потреб своїх користувачів. Дизайн об'єкту має лишати можливість для майбутніх змін простору. Наприклад, для бібліотечного простору затребуваними є наступні критерії: мультифункціональність, меблі-трансформери, акустичний комфорт, достатня кількість та різноманітність освітлення.

При редизайні простору важливо віднайти його особливості для підкреслення унікальності об'єкту. Винятковим може будь-який фактор: особлива конструкція будівлі, унікальна концепція закладу, екстраординарна спільнота, що є членами простору і тд.

Одним з найголовніших елементів створення простору є усвідомлення дизайнером мети оновлення, цільової аудиторії, для якої створюється простір, які рішення яку містять в собі мету.

Сучасний бібліотечний простір – це не тільки простір для книги та інших носіїв інформації, скільки простір для користувача, його думок, душі, творчості. Це простір, що забезпечує йому свободу вибору необхідної інформації [24].

Як показує досвід діяльності зарубіжних та українських закладів такого типу, сьогодні бібліотека має відповідати інформаційним, технологічним, професійним та соціальним вимогам користувача.

Отже, простір сучасної бібліотеки має бути відкритим для різних людей, відповідати ознакам рівності у задовільненні потреб користувача.

Простір має бути гнучким в експлуатації – виконуючи свої основні функції, він має бути готовим до трансформацій задля різних можливих заходів проведення: навчання, роботи (групової, індивідуальної), організації зустрічей і подій.

Сучасна бібліотека має бути технічно оснащена, задля розширення можливих шляхів надання інформації.

Не слід забувати, що естетичні показники – це те, що є важливим для сучасного користувача, який живе в епоху соцмереж і вільного доступу до інформації. А тому людина має змогу бачити багато краси в мережі і шукає її в реальному житті також. Зовнішнє оформлення інтер'єру має відповідати його призначенню. Простір не має навантажувати своїм зовнішнім виглядом, а навпаки – сприяти продуктивній роботі, або розслабленню. Для цього вивчається колористика і досліджується вплив кольору на стан людини. Естетичні показники не мають нехтувати комфортом та безпекою. Відомому в дизайні явищу «гарно, але не зручно» не має місця в громадському просторі.

Окремо варто згадати принципи універсального дизайну, завдяки якому речі, простір, послуги, взаємодія між людьми стають зручними, безпечними і доступними:

- Рівність та доступність використання;
- Гнучкість використання;
- Простота й інтуїтивність використання;
- Доступно викладена інформація;
- Терпимість до помилок;
- Малі фізичні зусилля;
- Наявність необхідного розміру, місця, простору [7].

2.6 Висновки до другого розділу

1. Основними функціональними зонами бібліотеки є зона обслуговування читачів, службово-виробнича зона, проектування яких підлягає нормативному підґрунтуванню.
2. Дизайн освітлення має бути ефективним, щоб забезпечити добре освітлення всіх зон бібліотеки. Важливим є наявність природного освітлення в зонах постійного перебування гостей. Основним чинником художньої і психологічної оцінки штучного освітлення в інтер'єрі є: насиченість приміщення світлом, яскравість поверхонь і їх розподіл.
3. Колір інтер'єру має безпосередній вплив на сприйняття людиною простору та її самопочутті в ньому, в зв'язку з цим виникли теорії найоптимальнішого використання кольору за різних сценаріїв.
4. Ергономіка є визначною складовою комфортного та безпечного простору, а тому меблі та їх розташування мають відповідати антропометричним особливостям людини.
5. При оформленні простору важливо використовувати такі підходи у створенні дизайну як: стратегічний план розвитку, адаптивність, індивідуальність, свідомість.

РОЗДІЛ III. ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПРОСТОРУ БІБЛІОТЕКИ

3.1. Вихідні дані

Бібліотека імені О. Пушкіна розташована у м. Білгород-Дністровський за вулицею Перемоги 3А.

Ділянка має квадратну форму і знаходиться біля головної дороги. Розташування бібліотеки можна вважати досить вдалим, так як поруч знаходяться супермаркет, кав'ярні, заклади швидкого харчування, банк, ресторани, салон краси, магазини та житлові будинки. Зручним є наявність поряд із бібліотекою паркувального майданчика для автомобілів та автобусної зупинки.

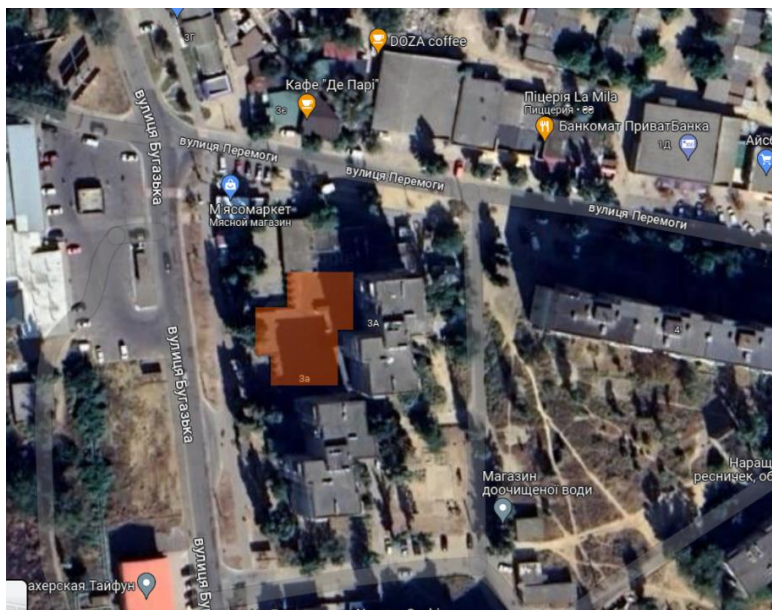

Рис.3.1.1 Ситуаційний план розташування Бібліотеки ім. Пушкіна

Площа будівлі дорівнює 989 м². Висота стін – 3300 м, для простору бібліотеки дана висота є вкрай привабливою.

Планувальне рішення відповідає атріумній системі, що передбачає наявність внутрішнього дворику.

Бібліотека споруджена в стилі модернізму. Однією з особливостей об'єкта є дві нестандартні стіни, зовні схожі на пілястри, що задають ритм композиції, як у внутрішньому середовищі, так і в зовнішньому.

3.2. Організація внутрішнього простору

Планувальні рішення простору виконані за ергономічними показниками. Основною метою було розширити функціональні можливості простору задля збільшення якісних та кількісних показників у сценаріях роботи закладу.

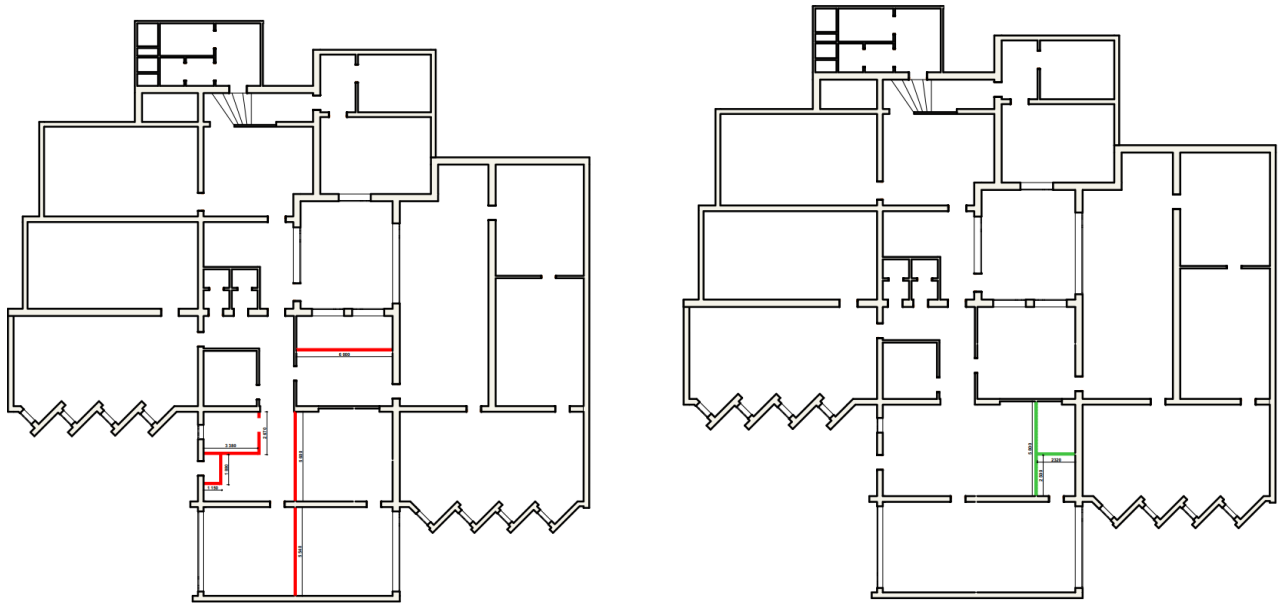

Рис.3.2.1,2 Схеми демонтажу та монтажу приміщень

При розробці планувальних рішень було знесено сім не несучих стін та зведено дві стіни для комори і гардеробу. Таке рішення було зумовлено наявністю приміщень, що не виконували вагової функції, а в деяких випадках заважали у повній мірі експлуатувати площу. Це стосувалося невеликої комірочки, що знаходилася одразу біля входу. В ній зберігалися книги, для яких є місце в книгосховищах, а зовні перешкоджала естетичному облаштуванню простору. Ще одне приміщення, яке знаходилось у вхідній зоні не виправдовувало своєї площі за функцією, яку виконувало. Таке ж рішення було застосовано до невеликого приміщення, що знаходилася між двориком і транзитною зоною до абонементу, яке пустувало.

Завдяки таким рішенням було створено простору вхідну зону. В ній вдалося організувати гардеробну кімнату, рецепцію та комфортну зону очікування із фотозоною. Також на місці пустуючого приміщення та транзитної зони було створено абонемент із розташуванням достатньої кількості книжкових

шаф, як стаціонарних, так і пересувних; робочим місцем для бібліотекара та зручними місцями для сидіння при ознайомленні з книгою (Рис.3.2.4).

Організація внутрішнього середовища бібліотеки виконана на базі нормативних вимог до проектування закладів даного типу.

Функціональна організація простору спрямована на покращення якості проведення часу в бібліотеці.

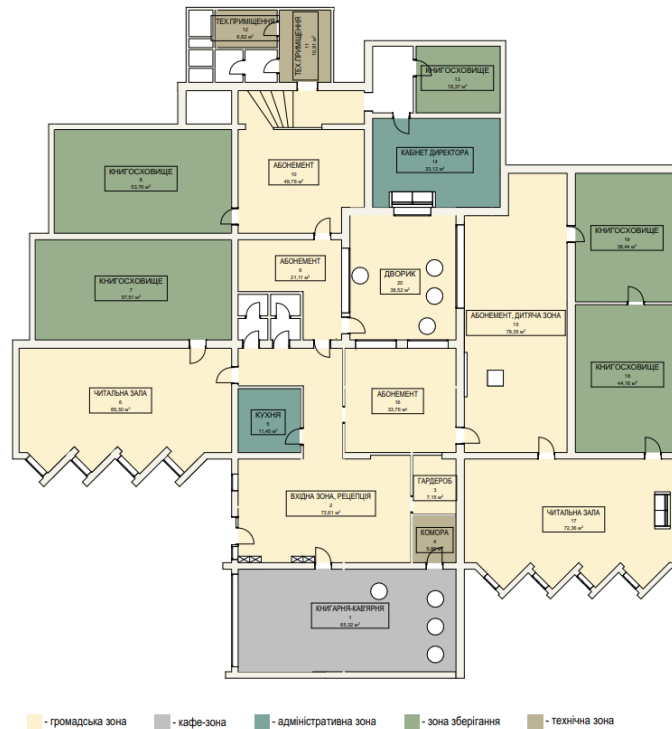

Рис.3.2.3 Схема зонування простору

Внутрішній простір бібліотеки за функціями поділяється на наступні зони:

- громадська зона, що включає в себе рецепцію, гардероб, читальні зали, абонементи, ігрову кімнату;
- кафе-зона, яка поєднує в собі кав'ярню і книгарню;
- адміністративна зона складається з кабінету директора, кухні;
- зона зберігання – книгосховища;
- технічні приміщення.

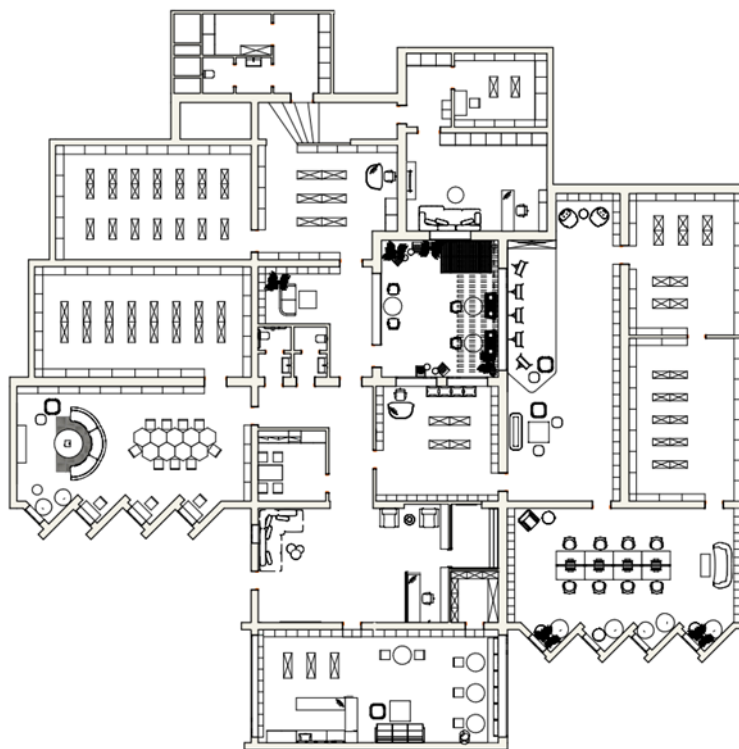

Рис.3.2.4 Схема розташування меблів

Книгарня-кав'ярня вже не є новим явищем, але на практиці демонструє свою актуальність. Тому було вирішено впровадити таку концепцію в межах бібліотеки, що ідейно є привабливою для відвідувачів та економічно вигідною для бібліотеки. У книгарні-кав'ярні розміщена барна стійка, оснащена кавовою машиною, міні-холодильником для десертів та комп'ютер. За нею реалізується продаж книжок, приготування напоїв, видача десертів. Книги розміщені на пересувних стелажах та полицях, що займають цілу стіну, в її межах додатково вбудовані ніші для сидіння. Зберігання повторюваних примірників літератури потребує додаткових місць, а тому вони вбудовані в сидіння у нішах, в сидіннях під вікном, а також для цього є комора.

Читальні зали спроектовані за нормами ергономіки та орієнтиром на потреби сучасного користувача. Вони розташувалися в двох сторонах бібліотеки. Передбачається, що одна читальня слугуватиме окрім як для роботи, читання ще для проведення заходів – лекцій, презентацій, кінопереглядів. Для таких сценаріїв тут розміщено диван із столиком, пуфи для сидіння, піаніно столи-трансформери, що можуть слугувати як єдиний стіл для переговорів і

окремими додатковими робочими місцями; книжкові шафи з підсвіткою. Друга читальна зала слугуватиме електронною бібліотекою, зоною коворкінгу. Тому тут – столи, оснащені комп'ютерами, пуфи зі столиками, диван. Можна сказати, простори, що ми отримали, вийшли мультифункціональними.

Окремою задачею постало створення ігрової зони. Вона розташувалася в абонементі, в якому був зведений подіум. Подіум ідеально може служити роботі художньої школи, яка на даний момент проводить свої заняття в бібліотеці. Ігрова зона оснащена нішами для сидіння в межах книжкових шаф, пуфами, столиком для ігрової діяльності, нішею з інструментами малювання, телевізором та куточком з кріслами і столиком, де батьки можуть відпочивати і доглядати за дітьми.

Проектні рішення книгосховищ виконано за нормативними вимогами.

У внутрішньому дворіку розміщена лава з вигином, який передбачає комфортне сидіння та навіть лежання. По периметру розташовані лави, столи і стільці з прикріпленими підставками для чаювання чи знайомства з книгою. Озелененням слугує деревогубець, що розростається до 5-6 метрів на опорі, є невибагливим у догляді і морозотривким. Від прямих сонячних променів захищає пергола, а у вечірній час підсвічують столики лампи вуличної гірлянди. Підлогу покриває терасна дошка із вмонтованою системою водовідведення.

Кабінет директора розташувався у віддаленій частині бібліотеки, поряд із технічними приміщеннями та архівом. Робочий стіл відповідає ергономічним нормам. Вдовж стіни розташувалася досить велика за вмістом шафа. Диван із журнальним столиком і телевізор – зона проведення перемовин в кабінеті директора.

3.3. Дизайн-концепція бібліотеки ім. Пушкіна

Із появою мережі Інтернет доступ до інформації став спрощеним, будь що, чим ти цікавишся, можна дослідити в інтернеті, не виходячи з дому. Таким чином поява нових технологій змінила і спосіб життя сучасної людини. Все більше людей комунікують одне з одним через інтернет, навчаються, розважаються і

заробляють через інтернет. До бібліотеки суспільство стало звертатися набагато рідше. Такі зміни кидають виклик бібліотеці як інституції та вимагає трансформацій на користь потреб людства. Сучасній бібліотеці не достатньо мати гарні читальні зали та атмосферу спокою для усамітнення з книгою. Для залучення більшої аудиторії необхідно створити простори, що об'єднують в своїх межах людей з різними інтересами: кав'ярні, лекційні, зони переглядів кіно, гри на піаніно, розважальні зони для дітей, зали роботи з комп'ютером і тд.

На меті – створення центру інформаційно-рекреаційної діяльності, «третього місця».

Це поняття було введено американським соціологом і урбаністом Реєм Ольденбургом. Його концепція передбачає створення міського середовища, що стоїть на трьох китах – дім, робота і «третє місце», яке має стати джерелом соціальних чудес в досяжних межах для місцевої громади. В такому місці зручно проводити ділові зустрічі, майстер-класи, навчання іноземним мовам, організувати дозвілля, заняття улюбленим хобі, влаштовувати кіноперегляди. Також тут можна випити гарячі або прохолодні напої, попо'їсти щось зі снекового автомата (печиво, шоколадки). Саме таким «третім місцем» може стати бібліотека як культурний центр тяжіння мешканців і гостей того чи іншого населеного пункту [18].

Концепція проєкту закладена в меті розширити функціональні можливості бібліотеки, дотримуючись принципів інклюзивності; підвищити естетичні показники, створити мультимедійний простір.

Будівля Бібліотеки імені Пушкіна є представником архітектури модернізму, спроектована Донцем О.П. Технічною особливістю споруди є зовнішні стіни, що оформлені пілястрами. Пілястри оформляють стіни ззовні, а в інтер'єрі вони перетворюються в повноцінні стіни.

Акцент при розробці концепції ставився на підкреслення особливостей будівлі за допомогою оздоблення стін, підбору меблів і розробки освітлення. Виграшними елементами споруди є високі стіни, великі вікна до стелі, пілястри, внутрішній дворик.

На основі дослідження аналогів і побажань адміністрації бібліотеки було ухвалено задавати акцентний колір кожному приміщенню.

У вхідній зоні акцентними стали теракотовий та сіро-синій кольори, розбавлені елементами білого, чорного кольорів та деревом теплої гамми. Зона реєстрації та гардеробу виділена за допомогою рейкової панелі, виконаної в колір акцентної стіни. Покриття підлоги виконане з керамограніту, що імітує дерево. Освітлення виконано у комбінованому типі: за загальне освітлення відповідають дві люстри на стелі, роль місцевого освітлення виконують підвісні світильники над реєстрацією та настінні світильники у зоні очікування.

Рис.3.3.1 Візуалізація реєстрації

При вході розташовані стаціонарні стелажі для новинок літератури, між ними – дзеркало, яке встановлене навпроти місця очікування і утворило фотозону. Таке рішення – логічний прийом, орієнтований на сучасного користувача, особливо молоді. Молодь любить робити фото для соцмереж і ділитися подіями з життя. Таким чином, відвідувач заходить, знайомиться з новинками літератури, робить фото на фоні книжок і яскраво оздобленої стіни з вивіскою, що підкреслює особливість філософії читання; ділиться в соцмережі і в результаті популяризує заклади бібліотек та ідею читання.

Двері та вікна виконані у чорному кольорі із метою створити додаткові графічні елементи, які виглядають як рами картин, в них відображаються пейзажі навколишнього середовища бібліотеки.

Рис.3.3.2 Візуалізація вхідної зони

Провідним кольором в інтер'єрі книгарні-кав'ярні став зелений колір. Тема рейкових панелей плавно перейшла до книгарні-кав'ярні та оздобила барну стійку, сидіння в нішах і під вікном. Як було сказано, одна стіна повністю оздоблена книжковими полицями та нішами для сидіння. Щоб врівноважити композицію, стіна навпроти має відповідати за рівнем насиченості стіні з книжковими полицями. Результатом такого задуму стали фотошпалери, що підкреслюють тему основного кольору, додають інтер'єру фактури та є повноцінним об'єктом дизайну. Тема графічності також продовжує свій шлях з вхідної зони. Вона відображається, знов ж таки, в оздобленні вікон, в книжкових полицях та журнальному столику біля дивану, у виділенні нижньої частини барної стійки та предметах освітлення. Зона бару підкреслена панелями з дерева, що починають свій шлях на стінах та продовжують його на стелі. Ще одним елементом оздоблення та функціонального виділення барної зони є полиці відкритого зберігання, які виконані з матеріалу відповідного матеріалу рейкових панелей.

Освітлення комбіноване. Функцію загального освітлення виконують треки. Місцеве освітлення втілене в лампах, що підсвічують столики для чаювання, в лампочках, що підсвічують зону бару та в лед-стрічках, розташованих вздовж усієї стіни з книжковими полицями і окремо в нішах для сидіння.

Рис.3.3.3 Візуалізація книгарні-кав'ярні

Основна ідея, закладена в простір ігрової зони – невимушеність. Дитина розглядається як вільна особистість, якій простір дарує можливість проводити час так, як їй забажається. Можна посидіти в ніші, ознайомлюючись з книгою, можна зробити це, сидячи на пуфах, лежачи на подіумі або взагалі на підлозі. Якщо дитина ще не вміє читати, можна звернутися до ніші з інструментами для творчості, там можна знайти папір для малювання, олівці, пластилін і тд. Під час такої творчої роботи можна увімкнути на телевізорі веселі пісеньки, або мультфільми. Подіум виконує не лише функцію умовної зони ігор, також він ідеально слугуватиме в роботі на заняттях художньої школи.

Простір вийшов яскравим, привабливим і стимулюючим до роботи та ігор. Провідними кольорами стали помаранчевий та сіро-голубий. Окремим акцентом постала підлога, покриття якої виконана з ковроліну. Таке рішення забезпечує затишок і безпеку для ігор.

Освітлення виконане в комбінованому режимі. Джерелами загального освітлення є точкові світильники, розташовані вздовж шляху пересування та лампи, які розташовані над подіумом та столиком для творчої роботи. Місцевим освітленням виступають треки, що підсвічують книжкові полиці та лед-стрічки в зонах сидіння у нішах.

Рис.3.3.4 Візуалізація ігрової зони

Концепція, втілена у внутрішньому дворіку – місце відпочинку, розслаблення, прямого контакту з природою.

Враховуючи, що вихідне покриття підлоги виконано з цементу, зробити повноцінні насадження рослин і зелені неможливо. Тому все озеленення розміщено в горщиках, або в піддонах. Акцентними елементами озеленення стали ліани під назвою «деревогубець». Для розвитку цієї рослини розроблена дерев'яна опора, яка перегукується з дерев'яною перголою. Із ростом ця рослина підійматиметься вище і проростатиме на балках перголи, що додасть ще більше затишку території. Стіна, вздовж якої розташовані столики, оздоблена цеглою і покрита білою фарбою. Такий прийом додає простору тектонічності. Підлога виконана з терасної дошки графітного кольору, вона стійка в експлуатації та тривка до кліматичних впливів.

Кольорова гамма композиції складається з чорного, білого, жовтого кольорів та елементів з дерева (таких як лава та столики).

Всі меблі відповідають ергономічним показникам. Пергола слугує захисною функцією від прямих сонячних променів та каркасом для освітлення.

Вдень дворик повністю освічується сонцем, так як являється повністю відкритим, а для вечірнього освітлення встановлена гірлянда вулична, яка витривала та безпечна до атмосферних опадів.

Рис.3.3.5 Візуалізація внутрішнього дворику

3.4. Висновки до третього розділу

1. Бібліотека ім. Пушкіна є зразком недооцінення можливостей сучасної бібліотеки. На її прикладі звернена увага до можливостей розширення функціоналу у відповідності з попитом сучасного користувача.
2. Дизайн-концепція відображається у планувальних рішеннях, які розширюють сценарії роботи бібліотеки; у підкресленні особливостей архітектурної будови закладу.
3. Засобами дизайну підвищено функціональні та естетичні показники простору. Меблі виконано в узгодженні з ергономічними показниками.

4. Створено нові простори, такі як гардероб, рецепція і фотозона, книгарня-кав'ярня, ігрова зона.
5. Ушляхетнено внутрішній дворик, розроблено озеленення, покриття підлоги із системою водовідведення, виконано освітлення для вечірнього часу.
6. Матеріали підібрані з урахуванням стійкості в експлуатації, стійкості до клімату (стосується меблів для внутрішнього дворика).
7. Кольорові рішення відображають функціональне призначення простору, використовуються і яскраві кольори для привернення уваги.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання першої частини дипломної роботи було досліджено аналоги зарубіжної та української практики проектування дизайну інтер'єру бібліотек. Аналіз показав, що розвиток бібліотек на території України значно відстає від закордонних тенденцій, що знижує в країні актуальність таких закладів та знецінює їхні функціональні можливості. Виявлено основні закономірності та тенденції розвитку, що актуальні на сьогоднішній день.

Основними є наступні елементи актуальної сучасної бібліотеки: естетичне наповнення, що має сприяти приємному та комфортному проведенню часу в бібліотеці; функціональне зонування, якому відповідає дизайн приміщення; технологічне забезпечення має відповідати потребам сучасного користувача, тому необхідно забезпечити доступ до електронної бібліотеки, wi-fi, технікою для проведення заходів і тд.; інклюзивний підхід у плануванні та підборі меблів; багатофункціональність просторів; простота та адаптивність у використанні простору бібліотеки.

В другій частині розглянуто вимоги і норми проектування закладів такого типу, що дозволяють виділити такі основні складові: дизайн внутрішнього середовища бібліотеки визначається функціями приміщень, ергономічними та будівельними нормами, потребами людини та її комфортом.

Виявлено вплив кольору на психологічний стан людини та підібрано такі колірні рішення, що задовольняють функції приміщень, оптимальний стан людини в них.

Досліджено тему освітлення, його типів та сценарії застосування.

Дизайн інтер'єру бібліотеки базується на виявлених тенденціях сучасного проектування бібліотек, що робить простір актуальним.

Концепція дизайн-проєкту полягає в створенні центру інформаційно-рекреаційної діяльності, який буде поліфункціональним, здатним задовольнити потреби широкої аудиторії та даруватиме свободу розвитку особистості.

Розробка проєктних рішень відбулася на основі вивчених нормативних

вимог до проєктування закладів даного типу. Меблі та їхнє розташування виконані у відповідності з ергономічними нормами. Підібрані матеріали в інтер'єрі відповідають особливостям їхньої експлуатації. Мета покращити естетичні та функціональні показники втілена в проєктні рішення дизайну інтер'єру бібліотеки.

В процесі роботи над проєктом створено повноцінну вхідну зону: облаштована рецепція, зона очікування та гардероб. Розроблені книгарня-кав'ярня, ігрова зона та ушляхетнено внутрішній дворик з продуманою системою озеленення. Створені читальні зали за принципом інклюзивності.

Результатом дослідницької роботи стало готова пропозиція дизайн-рішення, що втілює розширення функціональної складової діяльності бібліотеки та підвищення естетичних показників в інтер'єрі, дотримуючись норм проєктування закладів даного типу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдєєва М. Навчальна програма навчальної дисципліни «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування» : Навч.-метод. посібник. 2016. –185 с.
2. Балог П. Про книгозбірні та книгозбирачів. [Електронний ресурс] Verbum. 2019. У затінку б-ки, № 49. URL: <http://surl.li/hijao> (дата звернення: 12.03.2023).
3. Бібліотеками країни та світу [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hijec>. (дата звернення: 12.03.2023).
4. Бібліотеки [Електронний ресурс] // На Урок. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hilec>. (дата звернення: 17.03.2023).
5. Бібліотеки давнього світу. Розвиток бібліотек в період середньовіччя [Електронний ресурс] // Allref – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hiizh>. (дата звернення: 12.03.2023).
6. Бобешко Л. С. Публічна бібліотека: сучасна модель [Електронний ресурс] / Л. С. Бобешко – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hiltm>. (дата звернення: 12.03.2023).
7. Бояринова О. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності: практичний посібник / автори укладачі: О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко; Українська бібліотечна асоціація. — Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. — 104 с.
8. Вимоги до планування та обладнання робочих місць [Електронний ресурс] // pidru4niki.com – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/gjzle>. (дата звернення: 12.04.2023).
9. Давній Схід: історія держави та права : бібліографічний покажчик / уклад. О. В. Гардаш . – Миколаїв : [б. в.] / Миколаївський інститут права, 2016. – 28с.
10. ДБН В.2.2-9-2009 Будинки і споруди
11. ДБН В.2.2-16:2019 Культурно-Видовищні та дозвіллеві заклади
12. ДБН В.2.5-28:2018 Природне і штучне освітлення

13. Дригайло С.В. Створення комфортних умов роботи для користувачів і співробітників у бібліотеці / Дригайло С.В. // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2009. – № 4. – С. 63-72.
14. Жукова В. П. Олександрійська бібліотека // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Александрійська бібліотека](https://vue.gov.ua/Александрійська_бібліотека)
15. З історії книги та бібліотек [Електронний ресурс] // Бібліотека ВДПУ. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hiixs>. (дата звернення: 12.03.2023).
16. Колір в архітектурному проектуванні [Електронний ресурс] // Architex group. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/gkaeh>. (дата звернення: 18.04.2023).
17. Косенко Д. НОП. Мотивуючий простір : Інформаційний посібник. 2019. – 255 с.
18. Кравченко С. В. Бібліотека як «третє місце» або нові реалії бібліотечного простору [Електронний ресурс] / С. В. Кравченко // ulibrv.com.ua – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hippm>. (дата звернення: 17.05.2023).
19. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: Навч. посібник. — Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010. — 608 с.
20. Лісова І. В. Монастирські бібліотеки. *Українська бібліотечна енциклопедія*. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hiodz> (дата звернення: 03.04.2023).
21. Ломовський А. І. Принципи використання кольору в дизайні інтер'єрів: стаття. ВМУРoЛ “Україна”. – 9 с.
22. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/culk> (дата звернення: 03.04.2023).
23. Основи проектування інтер'єрів: курс лекцій. Ч. 2 / [Укл. М.Й. Маркович]. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. — 75 с.
24. Простір традиційних бібліотек -Простір сучасної бібліотеки — фокус-зони :

Інформаційно методичні матеріали / Департамент культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка; ред.- уклад. Н.М. Грачова — Х.: ХОУНБ, 2020. — 20 с.

25. Про цікаві історичні факти з історії виникнення бібліотек та становлення бібліотек Саксаганського району [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/gskqgh>. (дата звернення: 15.03.2023).
26. Семенова О. А. Основні підходи організації сучасного освітнього простору в шкільній бібліотеці / Семенова О. А. – Добропілля, 2019. – 25 с.
27. Чайка П. Історія книги: від давнини до наших днів [Електронний ресурс] / Павло Чайка // Мандрівки часом – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/hiqsxx>. (дата звернення: 12.03.2023).
28. Ярослав Мудрий – засновник першої бібліотеки в Київській Русі. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://surl.li/eyxth>. (дата звернення: 12.03.2023).

ДОДАТКИ